



ПРЕС БЮЛЕТИН на Центъра на ЕС по наркотиците

ПОЛОВИ РАЗЛИЧИЯ ПРИ УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЦИ

Центровете за лечение на жени употребяващи наркотици все още са с ограничен брой в Европа

(23.11.2006 год., ЛИСАБОН) Здравните служби в цяла Европа осъзнават факта, че жените имащи проблеми с наркотици се нуждаят от специализирани грижи, докладва **Центърът по наркотиците на ЕС (EMCDDA)**, но броят на терапевтичните центрове предназначени за лечение само за жени остава изключително ограничен. Поводът на това изявление е представянето от Центъра на половите различия при употребата на наркотици, съпътстващо това на **Годишния доклад 2006 за състоянието на проблема с наркотиците в Европа** ⁽¹⁾ днес.

Според настоящия преглед, центровете за лечение на наркозависими лица обикновено са организирани около нуждите на употребяващите опиати, които са предимно мъже, със „специфични терапии с полово профилираност“ най-общо насочени към жените употребяващи наркотици. Въпреки, че почти всички **страни-членки на ЕС и Норвегия** понастоящем, предлагат поне по едно терапевтично звено за лечение на наркомани, предназначено само за жени или за жени с деца, такива служби остават изключение и често се ограничават до главните градски центрове. В резултат на това мнозинството от жените още се обслужват в широкопрофилни терапевтични центрове.

В коментар по тази тема, г-н **Волфганг Гьотц**, Директор на **EMCDDA** казва: „Нашият доклад ясно документира факта, че навсякъде в Европа днес съществуват примери на добри практики, които да ни ръководят. Предлагат се услуги, работещи резултатно с бременни жени, отдаващи значение на проблемите на жени с деца, и дори работещи по сложните въпроси съпровождащи наркозависимите лица, при които проблемите са свързана с физическо или сексуално насилие. В такъв случай въпросът, който трябва да отправим е не от какъв вид терапевтични служби имат нужда жените, а по-скоро как бихме могли да осигурим този вид специализирани грижи да стане по-достъпен и широко разпространен”.

Работата по проблемите с наркотиците — и предотвратяването на страданията характерни за периода на отказването от наркотици — е важно за опазване на здравето на майката и детето. Днес в много страни съществуват специализирани служби, предоставящи преференциален достъп до лечение за бременни жени употребяващи наркотици, но невинаги подкрепата продължава след раждането на детето.

Понастоящем, около 20% от лицата започващи лечение за употреба на наркотици в Европа са жени. Проучванията определят проблемите свързани с грижите за децата като ключов фактор обезкуражаващ жените търсещи помощ — близо една от всеки четири жени (23%) имащи достъп до амбулаторна терапия понастоящем живее с децата си. В тази връзка търсенето на решения на въпросите свързани с грижите за децата е централен елемент при устройването на терапевтични служби в помощ на жените, които служби да са в състояние да привлекат и да задържат на лечение жените употребяващи наркотици. **Белгия, Чешката Република, Германия, Гърция, Франция, Ирландия, Италия, Люксембург, Холандия, Австрия, Португалия, Обединеното кралство и Норвегия** предлагат

програми с компонент, свързан с родителските грижи. Докато във фокуса на полово профилираните терапевтични служби обикновено е поставено майчинството, единствено в **Швеция** едно проучване изтъква, например, важноста на бащинските грижи при мъжете-наркомани.

Мерките за ограничаване на щетите изглеждат неуспешни при жените

Във всички страни на ЕС, смъртността вследствие на свръхдоза на наркотици е по-голяма при мъжете, отколкото при жените, като в различните страни жените представляват между 7% и 35% от смъртните случаи причинени от употреба на наркотици. Въпреки това, настоящият преглед сочи, че „съществуват значителни различия” между половете по отношение на смъртността, причинена от употребата на наркотици. Докато смъртните случаи вследствие на свръхдоза в ЕС са намалели сред мъжете с около 30%, в периода между 2000 год. и 2003 год. (ЕС-15), броят на съобщени смъртни случаи сред жените е спаднал само с около 15% за същия период. Това поставя въпроса дали мерките за намаляване на щетите насочени към високо рисковите групи наркомани дават по-малък ефект при жените отколкото при мъжете.

Загриженост създават също така относително високите стойности на ХИВ инфекция открита сред жените употребяващи наркотици чрез инжектиране. Жените употребяващи наркотици чрез инжектиране (инжектиращи наркомани) са по-често сексуални работнички и са по-уязвими към инфекция от ХИВ. Според най-новите данни от проучвания сред инжектиращи наркомани в девет страни от ЕС равнището на разпространение на ХИВ е около 13.6% сред мъжете и 21.5% сред жените.

EMCDDA предупреждава, че въпреки че като цяло броят употребяващи наркотици чрез инжектиране, както и смъртните случаи вследствие на този вид употреба е по-голям сред мъжете, не можем да пренебрегнем факта, че жените инжектиращи наркотици могат да бъдат едновременно изложени на по-голям риск и по-трудно достъпни.

Намалява ли разликата в тенденциите между половете ?

„Отбелязани са различия между половете в почти всички аспекти на явлението наркотици”, се казва в настоящия преглед. Броят на мъжете употребяващи наркотици е по-голям от този на жените във всички европейски страни, по-специално що се отнася до честа, интензивна и проблемна употреба.

Анализ на **EMCDDA** от данни на проучвания провеждани сред възрастни (15–64 год.) сочи, че няма ясно доказателство за намаляване на разликата между употребата на наркотици сред мъжете и жените. Все пак данните за употребата на наркотици сред ученици (15–16 год.) разкриват някои обезпокояващи тенденции. В някои страни-членки, момичетата изглеждат се изравняват с момчетата по отношение на употреба на наркотици и алкохол някога през живота, което поставя въпроси относно възможното отражение на този факт върху равнището на употребата на наркотици в бъдеще.

В Чешката **Република, Дания, Естония, Ирландия, Латвия, Полша, Словакия и Норвегия**, например, неотдавнашни проучвания показват намаляване на половите различия сред учениците, които някога са пробвали канабис (Фигура 4). В три страни — **Ирландия, Финландия и Норвегия** — се отчита приблизително равен брой момчета и момичета ученици, които някога са употребявали наркотик. По същия начин, съотношението между половете е приблизително еднакво по отношение употребата на екстази в **Република Чехия, Германия, Испания, Естония, Унгария, Ирландия, Латвия, Словакия, Финландия и Обединеното кралство** (Фигура 5) ⁽²⁾.

Навсякъде в Европа запойното пиене (пет или повече алкохолни напитки на един път през посредния месец) остава по-често съобщавано при момчетата, с изключение в **Ирландия, Обединеното кралство и Норвегия** (Фигура 8). Единственият вид на употреба на наркотици, при който момичетата редовно са във водеща позиция е при употребата на транквилизатори и седативни средства без медицинско предписание. В това отношение стойностите могат да бъдат високи: повече от половината от страните показва стойности 5% или повече за употреба през живота, които достигат до 18% сред момичетата в **Литва** и 22% в **Полша** (Фигура 7).

Момчетата — пропусната възможност за превенция срещу употребата на наркотици

Младите момчета са изложени на по-висок риск, отколкото момичетата при употребата на наркотици и проявата на свързани с това проблеми. Все по-голям брой изследвания говорят, че интервенциите, изготвени според нуждите на развитието на младите мъже, може да бъде благоприятна почва за насоченост на дейността на специализираните служби. Въпреки тези данни, преванцията с полово профилираност остава нетипична, във всички страни на ЕС, а когато се прилага, обикновено е насочена към момичетата. Следователно липсата на превантивни програми специално насочени към нуждите на момчетата представлява пропусната възможност за превантивна дейност срещу употребата на наркотици в Европа.

В заключение, **Волфганг Гьотц** заявява: „Преди повече от 20 години европейските правителства за първи път призоваха да бъде обърнато внимание на проблемите свързани с половите различия в областта на употребата на наркотици. Днес повсеместното отчитане на важността на този принципен въпрос все още се нуждае от прилагане в практиката. Посланието е ясно: новите служби трябва да откликнат на факта, че има връзка между половете и проблемите, с които се сблъскват отделните индивиди, както спрямо готовността им да започнат лечебна терапия, така и по отношение на вида на лечебните центрове, които ще бъдат резултатни”.

Бележки:

(¹) ‘A gender perspective on drug use and responding to drug problems’ (Половите различия при употребата на наркотици и проблемите свързани с наркотиците) — <http://issues06.emcdda.europa.eu>
Всички цифри споменати в настоящия Прес бюлетин могат да бъдат намерени в този брой на *Selected issue*.

(²) данни от ESPAD (Европейското училищно проучване за употребата на алкохол и други наркотици) — <http://www.espad.org/index.html>